

Vanellus vanellus). До Червоної книги України включені *Milvus migrans* (Accipitridae, Aves), вухань бурий *Plecotus auritus* (Vespertilionidae, Mammalia) і нічниця водяна *Myotis daubentonii* (Vespertilionidae, Mammalia) зі статусами «Вразливий». 105 видів хордових тварин ландшафтного заказника «Широка Руда» включені до списків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція, 1979р.). Так, в додатку III (види фауни, що підлягають охороні) згадуються 42 види тварин заказника, в додатку II (види фауни, що підлягають суворій охороні) – 63 види.

Також 31 вид хордових тварин, виявлених в межах заказника, включено до додатку II Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, 1979р.). Це свідчить про високий природоохоронний потенціал території.

Список використаних джерел

1. Гладка О.В., Ковальчук Т.Р., Дзюбенко В.О., Матвійчук О.А. Орнітоугруповання орних земель Східного Поділля. *Actual trends of modern scientific research: Abstracts of the 8th International scientific and practical conference*. MDPC Publishing. Munich, Germany. 2021. Pp. 55-58.
2. Матвійчук О.А. Особливості формування авіфауни антропогенно-трансформованих екосистем верхнього і середнього Побужжя. *Актуальні проблеми сучасної біології та методики її викладання*: зб. наук. праць звітної наук. конф. викладачів ВДПУ за 2016-2017 н.р. Вінниця, 2017. С. 4-24.
3. Матвійчук О.А. Пірхал А.Б., Відуецький А.В. Птахи Вінниччини. Вінниця, 2017. 328 с.
4. Матвійчук О.А. Пірхал А.Б., Півторак А.М., Пльонсак І.А., Слубська Г.Ф. Трофічні зв'язки орнітонаселення загальнозоологічного заказника «Згарський». *Vědecké pokrok na přelomu tisyachaletých věd – 2017: materiály XIII Mezinár. věd.-prakt. konf., 22-30 květ. 2017 r. Vol. 10*. Praha, 2017. P. 34-37.
5. Матвійчук О.А., Пірхал А.Б. Структура орнітофауни заплави середньої течії р. Згар. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2018. № 8(1). С. 297-306.
6. Матвійчук О.А., Пірхал А.Б., Ремінний В.Ю. Кадастр наземних тетрапод Вінницької області. Вінниця, 2015. 436 с.
7. Матвійчук О.А., Поліщук Т.В. Фауністична структура орнітологічного заказника місцевого значення «Іваньківський». *Актуальні питання сучасної біологічної науки та методики її викладання у закладах освіти*: зб. наук. праць звітної наук. конф. викладачів ВДПУ за 2019-2020 н.р. Вінниця, 2020. С. 105-115.
8. Мосьондз Н.В., Матвійчук О.А., Гладка О.В. Видовий склад орнітофауни ландшафтного заказника Іваньківський (Вінницька область). *Актуальні питання розвитку біології та екології*: матер. VI Міжн. наук. конф., 21-22 жовтня 2020р. Вінниця, 2020. С. 38-39.

Сушко О.В.,

студентка СВО магістр, спеціальність 091 Біологія;

Ходаницька О.О.,

к.с.-г.н., доцент кафедри біології.

ВПЛИВ РІЗНИХ ТЕМПЕРАТУРНИХ РЕЖИМІВ ЗБЕРІГАННЯ НА КІЛЬКІСНІ ЗМІНИ АСКОРБІНОВОЇ КИСЛОТИ У ЯБЛУКАХ

Аскорбінова кислота бере участь у багатьох процесах біологічного окислення, забезпечує синтез нейромедіаторів, кортикостероїдів, статевих гормонів, холестерину, перебіг процесів кровотворення й утворення гемоглобіну, синтез нуклеїнових кислот, а також необхідна для функціонування щитоподібної залози. Відомо, що вітамін С чинить значний вплив на імунну

систему та перебіг простудних захворювань, процеси фагоцитозу й синтез антитіл. Аскорбінова кислота швидко розподіляється по організму та здійснює антимікробну дію, стимулює утворення імунних клітин, допомагає підтримувати в тонусі функціонування психічної складової [3].

Аскорбінова кислота бере участь у процесі синтезу колагену, який є основною структурою сполучної тканини. При виникненні пошкоджень допомагає швидше відновити уражену ділянку, збільшуючи швидкість загоєння ран. Вітамін С можна вважати антистресовим, оскільки за будь-яких навантажень, перевтоми чи стресу, зростає потреба організму у даній сполуці [5].

Аскорбінова кислота є інгібітором вільнорадикальних процесів і відіграє важливу роль у регуляції таких загальнобіологічних функцій, як ріст, розмноження та розвиток організму [2]. Крім того, в організмі людини вітамін С виконує антиоксидантну функцію. Якщо цей вітамін присутній у високих концентраціях, він здатен пригнічувати вільні радикали кисню. Важливою функцією аскорбату є знешкодження вільного радикала вітаміну Е, завдяки чому не відбувається окислювальна деструкція токоферолу – головного антиоксиданту клітинних мембран. Також варто відмітити, що як антиоксидант аскорбінова кислота необхідна для утворення активних форм фолієвої кислоти, захисту заліза гемоглобіну і оксигемоглобіну від окислення, підтримки заліза та цитохромів P450 у відновленому стані.

Оскільки в організмі людини вітамін С не може утворюватися, то він повинен надходити з рослинною та тваринною продукцією, адже є необхідним компонентом для багатьох біохімічних реакцій. Повноцінне харчування з включенням в раціон продуктів, багатих на вітамін С, дозволяє повністю заповнити потребу організму людини в цій фізіологічно активній речовині [4]. Зважаючи на біохімічну активність аскорбінової кислоти та участь в численних процесах життєдіяльності як клітини, так і організму в цілому, виникає потреба у підборі економічно доступних та поширених продуктів харчування, які б могли забезпечити достатню кількість аскорбінової кислоти і були прийнятними для більшості населення.

В Україні одним з найбільш традиційних джерел вітамінів та макро- і мікронутрієнтів є яблука. Яблука є відносно доступним продуктом та містять велику кількість корисних речовин: калію, марганцю, міді, фосфор, залізо, йод, органічні кислоти, клітковину і пектати, а також ряд вітамінів. Разом з цим, існують різні сорти яблук залежно від періодів дозрівання, вмісту цукрів, форми і розмірів плодів тощо, тому їх можна вживати цілий рік, а також включати в дієтичне харчування, адже в середньому яблуці всього 50-80 калорій. Саме тому метою нашої роботи було встановити кількісний вміст аскорбінової кислоти у яблуках різних сортів та вплив умов зберігання на концентрацію даного вітаміну.

Дослідження вмісту вітаміну С відбувалося відповідно до загальноприйнятої методики з використанням розчину 2,6-дихлорфеноліндофенолу [1]. Аскорбінова кислота виявляє здатність вступати в реакцію окиснення з 2,6-дихлорфеноліндофенолом з утворенням

дегідроаскорбінової кислоти та рожево-червоним забарвленням. За кількістю 2,6-дихлорфеноліндофенолу, яка була використана на титрування, визначають кількість вітаміну С у дослідній сировині. Згідно з методикою було проведено дослідження вибраної рослинної продукції: яблук сортів «Сніжний Кальвіль», «Ренет Симеренка» та «Слава Переможцям». Повторність досліджень – чотирикратна, в таблиці представлені середньоарифметичні дані. Біохімічний аналіз був здійснений для визначення початкового вмісту вітаміну в продукції та через 30 днів за умов зберігання у низьких температур та у темному місці за кімнатної температури.

Результати наших досліджень свідчать, що кількість аскорбінової кислоти в плодах змінювалася залежно від температурного режиму зберігання та сортових особливостей. Кількість вітаміну С в яблуках різних варіантів дослідження наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. Кількість вітаміну С в різних сортах яблук.

Харчовий продукт	Початкова кількість вітаміну мг/100г	Кількість вітаміну при збереженні 4-5°C мг/100г	Кількість вітаміну при збереженні за 18-20°C мг/100г	Норма вмісту вітаміну мг/100г
Яблуко «Сніжний Кальвіль»	28,06±1,2	25,94±0,9	24,7±1,0	30
Яблуко «Ренет Симеренка»	31,76±0,7	28,89±0,8	27,6±0,8	30
Яблуко «Слава Переможцям»	26,54±0,8	24,68±1,1	21,6±0,9	30

Концентрація початкового вмісту аскорбінової кислоти залежить від сорту та умов вирощування дослідних зразків. Так, за результатами нашої роботи найвища концентрація вітаміну С відмічалася у плодах сорту «Ренет Симеренка». Вміст вітаміну в плодах сорту «Сніжний Кальвіль» в межах похибки досліджень був близьким до норм, вказаних в інформаційно-довідковій літературі. Найменші показники були зафіксовані в яблуках «Слава Переможцям» і становили в середньому на 3,5 мг/100 г менше порівняно з літературними даними. Відомо, що знижені температури і темрява сприяють вищій стійкості аскорбінової кислоти до руйнування. Нами встановлено, що швидкість зменшення кількості вітаміну залежить від способів зберігання вибраної продукції. Так, відповідно до результатів наших експериментів кількість вітаміну С у яблуках зменшується у середньому на 2,35 мг або 8,7% при збереженні за низьких температур і темряви, й на 4,25 мг або 14% при температурному режимі 18-21°C. Подібна тенденція була нами виявлена і для овочевої продукції [3].

Таким чином, за умови дотримання світлового і температурного режимів зберігання яблук процес окиснення аскорбінової кислоти сповільнюється. Найвищий вміст вітаміну С відмічався в плодах сорту «Ренет Симеренка» та при зберіганні за знижених температур в темряві.

Література

1. Особливості визначення вітаміну С у багатокомпонентних харчових системах / В.

В.Євлаш, З. В. Железняк, О. В. Добровольська, Н. В. Мурликіна. // Наукові праці [Одеської національної академії харчових технологій]. – 2014. – №46. – С. 174–177.

1. Степаненко Д. С. Дослідження збереження вітаміну С в плодах дині при тривалому зберіганні / Д. С. Степаненко. // Біологічний вісник МДПУ ім. Б. Хмельницького.. – 2014. – №1. – С. 39–44.
2. Сушко О. В. Вміст аскорбінової кислоти в овочах за різних умов зберігання / О. В. Сушко, О. О. Ходаніцька // Софія. «Бял ГРАД-БГ». – 2020. – №9. – С. 3–5.
3. Сушко О.В. Особливості руйнування вітамінів у рослинній продукції / О.В. Сушко, О.О. Ходаніцька // SCIENTIFIC BASES OF SOLVING OF THE MODERN TASKS. Abstracts of XIX International Scientific and Practical Conference. – 2020. – Frankfurt am Main, Germany. - с. 340-343.
4. Effects of Vitamin C on health: a review of evidence / [G. Grosso, R. Bei, G. Calabrese]. // Frontiers in Bioscience. – 2013. – №18. – P. 10–29.

Димчук Є.С.,

студентка СВО бакалавр, спеціальності 091 Біологія

Попроцька І.В.

к.б.н., доцент кафедри біології

ОСОБЛИВОСТІ ПРОРОСТАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕЗЕРВНИХ РЕЧОВИН НАСІННЯ КУКУРУДЗИ ПІД ВПЛИВОМ РЕТАРДАНТУ ТЕБУКОНАЗОЛУ ЗА УМОВ ФОТО- ТА СКОТОМОРФОГЕНЕЗУ

При проростанні насіння, в якому основною речовиною запасу є крохмаль, відбувається синтез і виділення зародком в ендосперм α -амілази під дією гібереліну. Внаслідок цього відбувається гідроліз крохмалю в крохмальних зернах насіння. Обробка екзогенним гібереліном також призводить до посилення гідролізу і стимуляції росту проростка. Для блокування фізіологічної дії гіберелінів широко використовуються синтетичні препарати – ретарданти, які за механізмом дії є антигіберелінами та здатні до регуляції швидкості росту, морфогенезу, формування фотосинтетичного апарату, виходу рослин зі стану спокою [1, 3, 4, 5, 10]. Ретарданти широко застосовуються в сучасному рослинництві та є екологічно безпечними, вони здатні блокувати або синтез гібереліну, або утворення гормон-рецепторного комплексу, внаслідок чого уповільнюється інтенсивність лінійного росту рослин [2, 7]. Разом з тим, в літературних джерелах недостатньо висвітлені питання впливу антигіберелінових препаратів на особливості проростання насіння та бульб.

Застосування ретардантів, які за механізмом дії є антагоністами гібереліну, дозволяє зменшити «запит» на асиміляти внаслідок блокування синтезу гіберелінів, активності амілазного комплексу та зниження інтенсивності функціонування меристем, що дає можливість штучно змінювати напруженість донорно-акцепторних відносин в рослині на етапі проростання внаслідок стимулювання або інгібування інтенсивності росту проростка [6, 9, 11, 12]. Окрім того, додатковим фактором, здатним змінювати напруженість донорно-акцепторних відносин в рослині, виступає світло [13,14,15]. В зв'язку з цим, метою роботи було встановити особливості проростання та використання резервних речовин насіння кукурудзи при створенні різного напруження донорно-акцепторних відносин під впливом ретарданту тебуконазолу в умовах фото- та скотоморфогенезу.

Насіння кукурудзи сорту Достаток 300 МВ замочували у водному розчині